

SAMO MESEC DNI NAS LOČI OD DRŽAVNOZBORSKIH VOLITEV

Sredinsko-levičarska politika „glavni junak“ volilnega boja

Kršč. demokracija in Ital. socialistična stranka izpostavljeni zagrizenim napadom - Volilna programa, ki ne onemogočata bodočega sodelovanja v vladi

Do državnoborskih volitev dne 28. aprila manjka natančno mesec dni. Naha-
jamo se torej v polnem volilnem boju, ki
sicer še ni dosegel vrhunca in niti tistih
demagoških oblik, značilnih za prejšnje
politične volitve v Italiji, a ki se kljub te-
mu zagrizeno vodi s pomočjo vseh običaj-
nih propagandnih sredstev, katerim se je
tokrat pridružila še televizija.

Ta teden posvečamo nekaj pozornosti
vprašanju državnoborskih volitev in zla-
sti dvema italijanskima strankama: Kršč.
demokraciji in Ital. socialistični stranki, ki
sta za italijanske volivce prav gotovo »glav-
na junaka« sedanjega volilnega boja.

Kršč. demokracija se prvič predstavja
vsem italijanskim volivcem, potem ko je v
začetku leta 1962 spremenila svojo tradi-
cionalno smer v notranji politiki in prista-
la na sestavo sredinsko-levičarske vlade,
katere program je ustrezal novemu politič-
nemu položaju in novemu zavezništvu med
strankami vladne večine. Tudi It. sociali-
stična stranka se predstavlja italijanski
javnosti v do določene mere celo bistveno
spremenjenih okoliščinah. Ne gre več za
stranko odločne protivladne opozicije, tem-
več za stranko, ki je bila važen in odloči-
len činitelj domala celotne politike sedanje
Fanfanijeve vlade.

PROGRAM KD

Zaradi tega je Kršč. demokracija v tem
volilnem boju izpostavljena napadom ne
samo svojih starih nasprotnikov — komu-
nistov, temveč se vanjo zagrizeno zaleta-
vajo tudi njeni bivši dolgoletni zavezniki
— liberalci in ostali desničarji. V podob-
nem položaju se nahajajo italijanski socia-
listi, za katere bodo te volitve predstavlja-
le morda najtežjo preizkušnjo v vsej po-
vojni zgodovini, ker prvič stopajo pred ita-
lijanske volivce v odkriti polemiki s komu-
nisti in hkrati kot njihovi nevarni tek-
meci.

Volilni program Kršč. demokracije še
ni bil uradno objavljen, a je kljub temu
v glavnih obrisih že znan, ker je o njem
v nedeljo v Rimu dolgo govoril strankin
glavni tajnik Moro. V svojem govoru je
obrazložil stališče stranke do vseh vpra-
šanj, ki se italijanskim državljanom postavl-
jajo tako v notranji kot zunanji politiki.
Kršč. demokracija — je dejal — se zavze-
ma za moderno ureditev države. Parla-
ment naj učinkovito in odgovorno vodi ter
nadzoruje politično dejavnost ter naglo iz-

polnjuje svoje bistvene zakonodajne pra-
vice. Stranka se nadalje zavzema za mo-
derno in učinkovito državno upravo. Sod-
na oblast naj uživa največji ugled in avto-
riteto ter popolno neodvisnost. V tej zve-
zi je govornik omenil, da bo KD dala po-
budo za reformo obstoječe zakonodaje in
za njeno prilagoditev novi socialni ter po-
litični stvarnosti, kot predvideva ustava.

GOSPODARSTVO

O vprašanju dežel je Moro dejal, da je
KD za njeno ustanovitev, ker je to vedno
bil eden temeljnih točk strankinega pro-
grama. Ta problem pa je treba po njego-
vem reševati previdno in postopno, češ da
se ta velika reforma lahko izvede šele ta-
krat, ko bo osrednja vlada razpolagala s
široko demokratično večino in bo enaka
večina zajamčena tudi posameznim dežel-
nim svetom.

Glede na bodoči gospodarski razvoj je
Moro dejal, da se bo njegova stranka za-
vzemala za nadaljevanje politike zadnje
vlade. Gospodarski in zlasti industrijski
razvoj ne bo odvisen le od zasebne pobu-
de, ker ta ne more sama izpolnjevati vseh
tistih nalog, ki jih zahteva sodobni čas.
Nujna je zato intervencija države, ki edina
lahko dopolnjuje to, česar zasebniki ne

morejo izvesti, in s pomočjo politike na-
črtovanja hkrati lahko zajamči red in
skladen razvoj celotnega gospodarstva v
deželi. V tej zvezi je Moro opravičil ne-
davn ukrep o poddržavljenju električne e-
nergijske, a je obenem pristavil, da po mne-
nju KD nova poddržavljenja niso potrebna.

Dobrišen del svojega govora je glavni taj-
nik posvetil vprašanju šolstva. Poudaril je,
da se KD drži načela, po katerem šola ni
monopol države, temveč da poleg državnih
šol lahko obstajajo tudi zasebne šole, če
te lahko jamčijo, da morejo izpolnjevati
naloge in dolžnosti, ki jih zahteva sedanja
stvarnost. Posebno pozornost pa bo stran-
ka posvečala novi enotni srednji šoli.

O mednarodni politiki je Moro dejal, da
predstavlja zavezništvo in prijateljstvo z
Združenimi državami Amerike temeljno in
nespremenljivo točko italijanske zunanje
politike. KD je prepričana, da se lahko
samo po tej poti lahko doseže glavni cilj,
ki je zagotovitev miru v svobodi, in se
obenem lahko vzpostavijo zmernejši odno-
si med taboroma, v katera je danes raz-
deljen svet. Končno je Moro poudaril, da
se bo njegova stranka tudi v bodočnosti
odločno zavzemala za ekonomsko in poli-
tično združitev Evrope.

Odločilen bo izid volitev

Socialistična stranka je svoj volilni pro-
gram že objavila. Po mnenju tudi mnogih
nesocialističnih političnih opazovalcev je
letošnji njen program v glavnih obrisih v
skladu s položajem, v katerem se stranka
nahaja, ko se pripravlja, da prvič po letu
1947 stopi v skupno vlado s KD, socialde-
mokrati in republikanci. Njen program se
seveda v določenih točkah bistveno razli-
kuje od programa KD, vendar se nobena,
tudi najkočljivejša programska točka ne
postavlja s takšno ostrino, ki bi že vna-
prej onemogočila kakršenkoli razgovor ali
sporazum s sedanjimi ali bodočimi zavez-
niki.

Eno najbolj kočljivih vprašanj, ki je do-
slej preprečevalo tesnejše sodelovanje med
socialisti in strankami sedanje vlade ve-
čine, je, kot znano, stališče, ki ga sociali-
sti zavzemajo v zunanji politiki. Socialisti
zagovarjajo politiko nevtralnosti, medtem
ko ostale vladne stranke, kot je ponovno
potrdil Moro, smatrajo to za utopijo in
niso pripravljene odstopiti od dosedanje
tradicionalne smeri.

Socialisti v svojem programu sicer po-
novno potrjujejo veljavnost svojega načel-
nega stališča, a hkrati pristavljajo, da iz
takšnega stališča še ne izhaja, da bi se
moralo Italija izneveriti mednarodnim spo-
razumom, ki jih je prostovoljno podpisala.
To pomeni, da socialisti ne zahtevajo,
naj Italija izstopi iz atlantskega zavezni-
štva in naj pretrže druge vezi z zahodnja-
ki. Zavzemali se bodo le, naj Italija tudi v
okviru omenjenih zavezništev prispeva k
ohranitvi miru in izboljšanju odnosov med
obema taboroma.

Socialistični volilni program podrobno
obravna zlasti vprašanje gospodarskega
razvoja. Zavzema se za takšno politiko na-
črtovanja, ki bo sposobna »učinkovito vpli-
vati na strukturo sedanje kapitalistične
družbe«. Glavni cilj sta pravičnejša pora-
zdelitev dohodkov in sprememba sedanje-
ga razmerja v proizvodnji. Tudi socialisti
za sedaj ne postavljajo zahtev po novih
podržavljenjih, temveč le predlagajo, naj

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 31. marca, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Otrok iz morja«, pravljica, ki jo je po grškem motivu za radio napisal Aleksander Mužina. Igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkveni zbor iz Boršta; 12.15 Vera in naš čas; 17.00 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 18.30 Obisk v naši diskoteki: »Ivan Kralj«, (Humbert Mamolo); 21.00 Iz slovenske folklorne: »Pripovedke o kraškem podzemlju« (Lelja Rehar); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

• **PONEDELJEK**, 1. aprila, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne: »Pripovedke o kraškem podzemlju« (Lelja Rehar); 18.00 Violinist Dino Ivcevič; 18.30 Glasba in glasbeniki v anekdotah (Dušan Pertot): »Schubertov, Chopinov in Brahmsov glasbeni navdih«; 19.00 Radijska univerza — Aljoša Vesel: »Avtomobil«: »Načini krmarjenja in zaviranja«; 19.30 Postni govori — dr. Angel Kosmač: »Kristus — kruh življenja«; 20.30 Verdijeve proslave: »Macbeth«, opera v štirih dejanjih.

• **TOREK**, 2. aprila, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Iz del dunajskih klasikov; 19.00 Pisani balončki, radijski tehnik za najmlajše; 21.00 Roman v nadaljevanjih — Nikolaj Vasiljevič Gogol: »Vij« (Franc Terseglav — Josip Tavčar); 21.30 Koncert flautista Miloša Pahorja in kitarista Bruna Tonazzija; 22.00 Znanost in tehnika — Tone Penko: »Problem hladne luči«.

• **SREDA**, 3. aprila, ob: 12.00 Zgodovinske zanimivosti; 18.00 Julijski in furlanski zbori; 18.30 Jugoslovanski skladatelji — Petar Konjović: Polju, simfonične variacije za orkester. Simfonični orkester Radiotelevizije iz Turina vodi Mario Rossi; 19.00 Higiena in zdravje s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Bo prešlo«, radijska drama (George Kerr — Ivan Savli), igrajo člani RO; 21.45 Antonin Dvorak: Stabat Mater, op. 58 za soliste, zbor in orkester.

• **CETRTEK**, 4. aprila, ob: 12.00 Roman v nadaljevanjih — Nikolaj Vasiljevič Gogol: »Vij« (Franc Terseglav — Josip Tavčar); 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Alban Berg: Kvartet za godala, op. 3; 19.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu (Valerija Glavič); 20.30 Simfonični koncert Orkestra Italijanske Radiotelevizije iz Milana. Po koncertu — Tržaško kulturno življenje — Josip Tavčar: »Profil pisatelja Itala Sveva«.

• **PETEK**, 5. aprila, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Sopranistka Alina Bolechowska. Na sporedu so samospeli Frederica Chopina; 18.30 S koncertov »Camerate Musicale Triestine«; 19.00 Radijska univerza — Widar Cesarini Sforza: O pojmu pravice in njegovi zgodovini. »Pravica in svoboda«; 19.30 Postni govori — Viljem Žerjal: »Življenjska zveza s Kristusom«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Iz pesniških gajev: »Jože Šmit« (Alojz Rebula).

• **SOBOTA**, 6. aprila, ob: 12.00 Po širnem svetu; 13.30 Glasba po željah; 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke; 15.30 »Pepel«, radijska drama (Samuel Beckett — Saša Martelanc), igrajo člani RO; 16.40 Mladi solisti: Baritonist Ennio Silvestri, pri klavirju Livia D'Andrea Romanelli; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzornik; 20.40 Zbor s Proseka — Kontovela, ki ga vodi Ignacij Ota; 21.00 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

31. marca, nedelja: Benjamin, Modest
1. aprila, ponedeljek: Bogomila, Hugon
2. aprila, torek: Franc
3. aprila, sredo: Zarko
4. aprila, četrtek: Izidor, Dorislav
5. aprila, petek: Vinko, Irena
6. aprila, sobota: Ivo, Celestin

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik
Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst,
ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29.477

Volilni boj v Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

se koordinira delovanje javnih podjetij, ki delujejo na raznih področjih industrije in javnih uslug.

Zavzemajo se nadalje za ustanovitev dežel in v tej zvezi očitajo Kršč. demokraciji, da ni izpolnila programa, za katerega so se sporazumeli pred sestavo sredinsko levičarske vlade.

Nadaljevanje dosedanjih stikov med demokristjani in socialisti ter zlasti medsebojno tesnejše sodelovanje sta seveda odvisni tudi od programov, ki smo ju bežno nakazali, toda za bodočnost bo predvsem odločilen izid političnih volitev, se pravi število poslancev ter senatorjev, ki jih bosta obe stranki imeli v novem parlamentu. Od tega bo namreč odvisen tudi potek socialističnega kongresa, na katerem bo stranka dokončno zavzela stališče do sredinsko-levičarske politike in do nove vlade.

Naj na koncu pripomnimo, da vsi ti problemi le delno zanimajo tudi zamejske Slovence. O teh zadevah pišemo ne zato,

Ognjena gora

Na rajskolepem otoku Baliu v Indoneziji je nenadoma začel bruhati 2.700 metrov visok ognjenik Gunung Agung. Vulkan je po mnenju prebivavcev sveta gora in bivališče bogov. Nad četrto milijono ljudi beži iz vasi in mest pod ognjeno goro, ki bruha lavo in pepel. Mestece Besaki s 6000 prebivci, ki je bilo znano letovišče bogatinov, leži pokopano pod 2 metra debelo plastjo ognjeniških izmečkov. Reševalci so odkopali 250 človeških trupel, ki so se strdila v prave kipe, kot so v Pompejih pod Vezuvom. Ena petina vse obdelane zemlje na otoku je zasuta s pepelom in žarečimi izbljuvki iz vulkana. Pepelnati oblaki se vlečejo na 800 kilometrov daleč. Letališče pri glavnem mestu Soerabaji na Javi so morali kar zapreti, ker ne morejo več letala pristajati. Smrtnih žrtev je pa že nekaj tisoč, ker se mnogi prebivci do zadnjega branijo zapustiti domače hiše.

Ministrova okrožnica

Da se prepreči nadaljnje naraščanje cen, je vlada, kot znano, dovolila uvoz velikih količin živine za zakol, masla in drugih predmetov široke potrošnje. Ta ukrep pa doslej še ni imel zaželenega uspeha in so cene dejansko ostale nespremenjene.

Minister za trgovino in industrijo Colombo je zaradi tega poslal vsem prefektom in trgovinskim zbornicam posebno okrožnico, v kateri jih opozarja, naj posredujejo pri predstavnikih trgovcev, da se prilagodijo novemu stanju na tržišču in tako pripomorejo, da ukrepi vlade proti naraščanju cen dosežejo svoj namen.

STROŽJI UKREPI

Pariške cestnoprometne oblasti pripravljajo strožje ukrepe proti pešcem, ki jih je bilo po dosedanjih predpisih kaznovanih v letu 1962 le 1.800, medtem ko je 1.8 milijona avtomobilistov plačalo globo za prometne prekrške, v katere so bili tako ali drugače zapleteni tudi pešci.

da bi agitirali za eno ali drugo stranko, saj naši bravci prav gotovo vedo, da se je naš list vedno zavzemal in se danes toliko bolj zavzema za slovensko politično enotnost, ki je ni seveda mogoče ustvariti v okviru nobene italijanske stranke. Na politične volitve bi moral torej zamejski slovenski volivec gledati z manjšinskega stališča in podpreti tiste politične sile, ki edine imajo možnost, da izbojujejo njegove pravice in zaščitijo njegove koristi, ki so se združile v Skupni slov. listi.

—0—

NOVA AVSTRIJSKA VLADA

Avstrija bo še naprej imela koalicijsko vlado ljudske in socialistične stranke. To bo že šesta koalicijska vlada obeh strank, odkar so decembra 1945 med obema strankama sklenili prvi sporazum.

V sedanjih, že drugi Gorbachovi vladi je odnos sil 6:6. Med ministri iz ljudske stranke je nova osebnost finančni minister Franz Korinek, dosedanji visoki funkcionar avstrijske gospodarske zbornice. Dosedanji finančni minister Klaus je že v pogajanjih s socialisti odstopil. Klaus je obtožil socialiste, da so ga ovirali pri njegovih težnjah varčevanja v finančni politiki.

DOLŽNICE OZN

Deset članic OZN je v nevarnosti, da bo izgubilo pravico glasovanja v Glavni skupščini, če ne bodo izplačale zaostalih dolgov pred majskim posebnim zasedanjem. V zaostanku s plačili obveznosti so: Tajvan, ZAR, Kuba, Argentina, Bolivija, Gvatemala, Haiti, Honduras, Madžarska in Paragvaj. V zadnjem sporočilu OZN o zbiranju prispevkov, ki so ga izdali 28. februarja, je naveden rekorden zaostanek 202.756.445 dolarjev. Po Ustanovni listini OZN država, ki dve leti ni izplačala svojih dolgov oziroma ni dala svojega prispevka, »nima pravice glasovanja v Glavni skupščini«.

TUJI DELAVCI V NEMCIJI

Ob koncu leta 1962 je bilo v Zahodni Nemčiji zaposlenih okoli 650.000 tujcev, med njimi nad 200 tisoč Italijanov in 89 tisoč Grkov, isti podatki pa omenjajo 300 tisoč domačih večnih popotnikov in potepuhov, ki so se lani potikali po cestah.

NOVA PAPEŠKA UNIVERZA

Dominikanska visoka šola v Bologni je bila povzdignjena v papeško univerzo. Pridružena je bila teološki fakulteti papeške univerze sv. Tomaža Akvinskega v Rimu. Dekret pravi, da je hotel papež dati s tem priznanjem tej visoki šoli in napraviti njeno delo še bolj rodovitno. Ta dominikanska visoka šola v Bologni je ena najstarejših visokošolskih institucij v tem mestu. Ustanovljena je bila leta 1246.

»TEDEN MUZEJEV« V ITALIJI

Od 31. marca do 7. aprila bodo priredili v Italiji »Teden muzejev«. V tednu muzejev bo imela javnost brezplačen vstop v večino muzejev in v nekaterih muzejih bodo uredili za ta teden posebno zanimive razstave, zlasti v Rimu in v nekaterih drugih večjih italijanskih mestih.

MEDNARODNI GLASBENI FESTIVAL

Dne 10. aprila bodo odprli v gledališču Fenice 26. mednarodni festival sodobne glasbe beneške bienale. Začeli ga bodo z uprizoritvijo Wagnerjeve opere »Parsifal«. Na zaključnem koncertu festivala bo nastopil kot drugi dirigent tudi Jugoslovani Konstantin Simonović.

Jugoslovanska zunanja politika

Jugoslovanski zunanji minister Koča Popović je konec prejšnjega tedna poročal odboru Zvezne ljudske skupščine o zunanji politiki Jugoslavije v letu 1962. Eno najpomembnejših dejstev v preteklem letu je bila — je poudaril minister — pospešitev procesa dekolonizacije, to je osvoboditve bivših kolonialnih narodov. Jugoslavija si je skupno z ostalimi nevezanimi državami prizadevala za rešitev vseh tistih vprašanj, ki so vzrok gospodarske in politične neenakopravnosti med državami in narodi.

»Eno osnovnih nasprotij, ki vpliva na celotno mednarodno dogajanje — je dejal Koča Popović — in hkrati opozarja na sožitje kot edino alternativo miru, tvorijo še vedno razlike v družbeno političnih sistemih in idejno-političnih koncepcijah. Kljub temu obstajajo znaki, da so se odnosi med Vzhodom in Zahodom nekoliko izboljšali, kar dokazujeta zlasti rešitev vprašanja Laosa in začasni sporazum o Kubi.

TRGOVINSKA POGODBA

Po enomesečnih pogajanjih so italijanski in jugoslovanski trgovinski predstavniki podpisali v Rimu novo pogodbo za meddržavno trgovino. Pogodba, ki je zelo široka, velja za eno leto, a se avtomatično podaljša, če nobena izmed podpisnic ne zahteva sprememb.

Za goriški pas je domenjeno, da se more iz Jugoslavije uvoziti za 300 milijonov živine za zakol in mesa; za enako vsoto svinjskega mesa; mleka in mlečnih izdelkov za 80 milijonov. Drugega blaga, podvrženega carini, pa za eno milijardo in 300 milijonov.

Postavke za izvoz v Jugoslavijo pa omejujejo sadje, olje, semena, umetna gnojila, stroje, tkanine, farmacevtske izdelke in podobno za približno isto skupno vsoto kot zgoraj.

Minister za zunanjo trgovino Preti je izjavil, da se bo po novih dogovorih uporabljal za trgovinsko izmenjavo med obema državama najugodnejši način po listi A. Poudaril je tudi, da je treba okrepiti izmenjavi posredovalno vlogo Trsta in Gorice.

S TRŽAŠKEGA

POSJILA ZA RAZVOJ ŽIVINOREJE

Da se izboljša in poveča vzreja živine, »zeleni načrt« (zakon z dne 2. junija 1961) med drugim predvideva za kmečka posestva posebna posojila, pri čemer država prispeva s plačilom obresti. Posojilo lahko prejme: kdor se odloči (člen 16 a) za nakup živine, tehničnih pripomočkov, kokošerejske in živinorejske opreme, kdor namerava (člen 16 b) izboljšati hleve, zgraditi kmetijska skladišča in shrambe.

Za posojila, ki jih predvideva člen 16 a, je treba plačati 1% obresti, vrniti pa jih je treba v dobi največ 5 let. Tudi za posojila, označena pod čl. 16 b, velja enodotna obrestna mera, vrniti pa jih je treba v dobi največ 15 let.

Kdor se za to vprašanje zanima, naj se zgleda na Kmetijskem nadzorništvu v Trstu (vsak ponedeljek in soboto), kjer bo prejel natančnejša navodila.

Ko je podrobneje govoril o jugoslovanski zunanji politiki, je med drugim dejal: »Naša politika je bila in ostane politika aktivne in miroljubne koeksistence. Taka politika nam je omogočala, da smo si pridobili širok krog prijateljskih dežel in da smo vzpostavili in razvili naše zveze in odnose z mnogimi drugimi. Jugoslavija je neodvisna socialistična država, ki ne pripada ne eni ne drugi vojaški zvezi. Nikakor nisem mnenja, da bi izboljšanje naših odnosov s socialističnimi državami moralo spremljati poslabšanje odnosov z zahodnimi državami.«

—0—

ZLOČINI PRIHAJAJO NA DAN

Neki sovjetski tednik je prejšnji teden objavil daljši članek, v katerem potrjuje vest, da je Stalin ob znanem procesu proti maršalu Tuhačevskemu in sedem drugim visokim častnikom, ki se je leta 1937 končal z njihovo ustrelitvijo, osebno ukazal ustreliti tudi maršalovo mater, sestro in dva brata. Tri druge sestre pa so bile zaprte v koncentracijsko taborišče.

Omenjeni tednik piše, da je Stalin nasedel spletkam nacistične vohunske službe. Nacistom je preko tedanjega češkoslovaškega predsednika Beneša baje uspelo dostaviti Stalinu spise, iz katerih je izhajalo, da Tuhačevski s podporo nemške vohunske službe pripravlja zaroto proti sovjetskemu diktatorju. Vse je seveda bilo izmišljeno. Služilo pa naj bi uničenju sovjetskih vodilnih vojaških kadrov.

Bolezni naših dni

Saj ni, da bi o njih govorili, ko jih je pa kar na pretek. Vendar se pa moramo malce pomuditi pri zdravstveni bilanci za prejšnje leto 1962, ki kaže na dva poglavitna sovražnika, najbolj nevarna človeškemu zdravju.

Prvi je telesna debelost. Vsak peti človek v zapadni Evropi je za 5 kilogramov več težak, kot bi ustrezalo njegovemu telesu. Posledica debeluharstva so pa najrazličnejše bolezni.

Drugi sovražnik je pa danes vsesplošno razširjeni rak. Oglejmo si najprej debelost. Ljudje so prepričani, da je treba uživati čim več maščobe, da dobi telo dovolj potrebnih kalorij. V veliki skrbi, da ne bi telesu zmanjkalo kalorij, jedo preveč; ne samo obilno hrano opoldne in pri večerji, marveč tudi vmes. Potem pa tožijo, da jim maščoba, ki se nabira v telesu, moti krvni obtok. To nevarnost še občutijo, ne vedo pa, da se celice v njih telesu nepravilno tvorijo in povzročajo škodljive skupke krvi in drugih snovi ali tumorje. Zdravniški izsledki kažejo, da se zniža starostna doba za polovico, če presega telesna teža za 25 odstotkov normalno težo. Način, kako se izognemo nevarnosti prekomerne odebelitve, ni nič težaven. Jejmo le v določenih treh obrokih, kolikor telo potrebuje hrane in vmes nič! Pri preobilni hrani niti telesni napor ne pomaga do shujšanja. Potrebni so že veliki telesni napor, da telo uniči ali porabi pol kilograma maščobe. Več de-

setin kilometrov bi moral prehoditi, če hočeš uničiti tiste maščobne kalorije pol kilograma. Kdor se stalno baše z mastnimi pečenkami, pa ima že v par tednih več kot preveč maščob, ki mu gredo v debelost z vsemi nevarnimi posledicami.

Po novjših metodah priporočajo vsakemu debeluhcu, naj jemlje vsak dan pri jedi kozarec vode z dvema žličkama sadnega kisa. To je najboljšo sredstvo za shujšanje in da se mast izgubi.

O našem drugem življenjskem sovražniku, raku, pa smo si manj na jasnem. Splošna sodba je, da je rak bolezen modernega človeka. V prejšnjih stoletjih ga skoraj niso poznali; danes se pa na široko širi. Zato nekateri menijo, da je ta bolezen v zvezi s tehničnim napredkom in zlasti v načinu konzerviranja naše hrane. Po velikih mestih uživajo ljudje vedno manj kuhane in skrbno pripravljene hrane, marveč vzamejo zaradi sodobnega hitrega življenja vse kar iz škatel.

Danes poznamo kar 105 različnih vrst raka. Uspešnega sredstva proti njemu pa niso še odkrili. Zato je danes tudi tako, da je treba vsak tretji smrtni slučaj pripisati na račun te hude, razkrajajoče bolezni, ki je rak.

Edino uspešno sredstvo proti njemu je zdrava domača prehrana, kuhana počasi na ognju in s skrbjo nekdanjih družinskih mater. Od tega smo pa v moderni dobi že daleč proč.

POLITIČNA ZAVEDNOST

Rimski statistični zavod Doxa prireja od časa do časa ankete o javnem mnenju. Prejšnji teden je zaključil poizvedbe o politični razgledanosti italijanskih volivcev. Anketa je privedla do zanimivih ugotovitev.

Polovica od vprašanih volivcev ni vedela, da je sedanja vlada sredinsko-levičarska. Komaj 68 odstotkov jih je vedelo, da je Fanfani ministerski predsednik. 33 odstotkov vprašanih volivcev je pa zjavilo, da si ne znajo ustvariti nobene sodbe o njegovi vladi. Komaj 24 odstotkov se je izreklo, da je dobro delal »zlasti, ker se sedaj pride laže do dela«.

Kaj bi pa pri nas pokazala anketa o politični razgledanosti?

V NESKONČNIH DALJAVAH

Prvega novembra lanskega leta so izstrelili v Sovjetski zvezi avtomatsko vesoljsko postajo »Mars I«. Na svojem poletu v vsemirje je preletela do danes nekaj manj kot 100 milijonov kilometrov daljave. Računajo, da se bo ustavila dne 19. junija na končnem cilju Marsu.

Velik uspeh tega poizkusa je še vedno v nemotenem radijskem oddajanju z vesoljske postaje. Signali z »Marsa I« so odkrili, da je v ozračju tem manj mikro-meteoritov, čim bolj se izstreljena postaja oddaljuje od Zemlje. To se pravi, da je naša Zemlja kar zavita v nekak oblak kozmičnih delcev. Drugo presenetljivo odkritje je, da se jakost vesoljskega žarčenja veča z oddaljenostjo od Zemlje.

Poskus sovjetskih znanstvenikov pomeni izreden dosežek sodobne tehnike.

Tržaškega

Važno zborovanje Skupne slovenske liste

V nedeljo je Svet Skupne slovenske liste priredil v dvorani v ul. Machiavelli zborovanje, ki so se ga poleg predstavnikov slovenskih političnih skupin, združenih v Skupni slovenski listi, udeležili številni zapniki iz mesta in ostalih občin na Tržaškem. Po poročilu o opravljenem organizacijskem in tehničnem delu v zvezi z bližnjimi volitvami je bil prisotnim predložen v razpravo osnutek proglasa, ki ga bo Skupna slovenska lista naslovila na slovenske volivce. Po obširni zanimivi in živahni razpravi je bil osnutek soglasno odobren in dopolnjen z več novimi predlogi. Njegova dokončna sestava je bila poverjena Svetu SSL.

Čeprav besedilo proglasa še ni dokončno izoblikovano, vendar lahko že sedaj povzamemo njegove glavne misli.

Glavni cilj

Proglas bo uvodno poudaril potrebo po obstoju slovenskih samostojnih političnih organizacij, ker le tako slovenska manjšina lahko ohrani svojo narodno-politično samostojnost in ne utone v morju miselnosti italijanskih strank. Slovenske politične organizacije pa morajo pri vseh volitvah enotno in samostojno nastopati.

Proglas ugotavlja, da bi Slovenci na Tržaškem lahko izvolili svojega predstavnika v parlament, če bi njih ogromna večina glasovala za enotno slovensko listo. Ne glede na izid volitev pa pomeni sedanji nastop nadaljnji korak za doseg končnega cilja, ki je ustvaritev politične enotnosti Slovencev v Italiji. Tega cilja pa ni mogoče doseči v okviru kake italijanske stranke. Slovenci — bo v proglasu rečeno — bodo dosegli polno upoštevanje takrat, ko bodo edini v političnih ciljih, enotni v nastopu in udarni.

Program

SSL se bori za ohranitev in okrepitev slovenstva v Italiji. Bori se za uveljavitev 6. člena ustave in za uzakonitev londonskega sporazuma. Zavzema se za pravice

VELIK USPEH

LADJEDELNIŠKE INDUSTRIJE

V nedeljo so ob navzočnosti državnega predsednika Segnija splovili v tržaških ladjedelnih Sv. Marka prekoceansko potniško ladjo »Raffaello«, ki jo upravičeno smatrajo za največjo dosedanje pridobitev italijanske ladjedelniške industrije. 43.000-tonsko ladjo je blagoslovil škof Santin, njeni splovitvi pa je botrovala soproga predsednika senata ga. Merzagora. Ladja je dolga 275 m in široka 31; na njej je prostora za 1.800 potnikov in bo imela 720 članov posadke. Vozila bo s hitrostjo 29 vozlov na uro. Progo med Italijo in Združenimi državami bo prevozila v 7 dneh. »Raffaello« je skupno z ladjo »Michelangelo« največja italijanska prekoceanska potniška ladja vseh časov. Njena otvoritvena vožnja bo jeseni leta 1964.

in uporabo slovenščine v vseh javnih uradih, za potrebe slovenske šole, za krepitev slovenske športne, prosvetne in družabne dejavnosti, za sorazmerno zastopstvo Slovencev v javnih uradih in ustanovah, za zaščito narodnostne sestave naših krajev pred umetnim raznarodovanjem, za večje upoštevanje potreb in koristi krajev, kjer žive naši ljudje. Skupna slovenska lista se postavlja za delavske in kmečke sloje. Podpira vsa najnaprednejša stališča delavskih sindikatov in kmečkih, obrtniških in trgovskih strokovnih organizacij.

Zborovanje se je zaključilo z razpravo o smernicah za volilno propagando. Več udeležencev se je v svojih intervencijah dotaknilo tudi vprašanj, ki neposredno ne zadevajo volitev, in je postavilo nekatere važne predloge za bodoče politično delovanje.

KANDIDATI SKUPNE SLOVENSKE LISTE ZA POSLANSKO ZBORNICO

1. dr. MILAN STARC — zdravnik, Opčine - Kontovel
2. dr. ALOJZ REBULA — pisatelj, prof. na višji gimnaziji v Trstu
3. JOSIP TERČON — trgovec, občinski odbornik v Nabrežini
4. inž. MILAN SOSIČ — gradbeni inženir, prof. na strokovni šoli v Trstu

Nabrežina:

OBCINA NE BO VEČ ORGANIZIRALA KOLONIJE

V ponedeljek se je sestel na redni seji devinsko-nabrežinski občinski odbor. Župan je poročal o obisku, ki ga je opravil pri podprefektu dr. Pasinu v zvezi z nekaterimi nerešenimi vprašanji upravnega značaja. Podprefekt je med drugim sporočil, da pristojni urad ne bo letos izdal občinski upravi dovoljenja, da organizira počitniško kolonijo v Rigolatu. Ta ukrep prefektura utemeljuje, češ da je bilo v zadnjih letih za to kolonijo čedalje manj prijavljencev, medtem ko so ostali upravni stroški nespremenjeni. Otroci po mnenju dr. Pasina ne bodo s tem oškodovani, ker se bodo lahko prijavili za kolonije, ki jih prirejajo druge organizacije tako slovenske (Slov. dobrodelno društvo, Slokad, Vincencijeva konferenca) kot italijanske.

Župan se je nadalje zanimal, da bi prefektura čimprej odobrila pravilnik o smetarski službi, ker se to vprašanje mora urediti pred začetkom turistične sezone. Končno je posredoval še za nekatera druga upravna vprašanja.

Odbor je nato vzel v pretres letošnji proračun, ki bo predložen občinskemu svetu na eni prihodnjih sej. Po še nepopolnih podatkih bo predlog proračuna predvideval približno 87 milijonov lir dohodkov in 121 milijonov lir izdatkov.

Iz dolinske občine:

JOSIPU JERJANU V SLOVO

Pred kratkim so v Dolini položili v grob znanega domačega trgovca Josipa Jerjana. Neki njegov prijatelj iz Brega nas naproša, naj pokojniku v slovo objavimo tele vrstice. (Ured.)

»Ker mi ni bilo dano, da bi se od Tebe poslovil ob odprtem grobu, saj bi tudi ne bilo primerno, ker nisem Dolinčan in bi zato moj nastop morda užalil kakega Dolinčana, sem se odločil, da ti nekaj vrstic v slovo raje napišem.

Dragi Joško! Po poklicu si bil obrtnik, po značaju miren in vedno veselo razpoložen. Bil si zaveden Slovenec in dobitnik vseh. Znano mi je, kako si mnogim ljudem pomagal in kako si tudi gmotno podpiral razne organizacije. Kadar pa je bilo treba povedati možato besedo, takrat si vedno in neustrašno izpričal svojo narodno zavest. Kako je bilo plemenito tvoje srce, dragi Joško, naj pokaže samo primer, ki se je zgodil leta 1930. Ko si nekega dne potoval z ladjo iz Trsta v Koper, si opazil na isti ladji uklenjenega človeka, ki so ga fašisti kot kakšnega razbojnika spremljali v kopske zapore. Bil je slovenski kmet, osumljen, da se bori za slovensko stvar. Zamislil se ti je in si se mu približal ter z njim izmenjal par besed. Nisi pa pozabil, spustiti mu v žep kovanec 20 lir, kar je bila takrat velika vsota. To je bilo dejanje, ki naj služi marsikomu za vzgled tudi danes.

Za vsa tvoja dobra dejanja se ti je treba javno zahvaliti. Naj ti bo lahka domača zemlja. Soprogi, otrokom in ostalim sorodnikom izrekam globoko sožalje.«

K. N.

ENAJST LIST ZA POSLANSKO ZBORNICO

Od 12 predloženih kandidatnih list za poslansko zbornico se jih bo volitev dne 28. in 29. aprila v tržaškem volilnem okrožju udeležilo enajst. Osrednji volilni urad v Rimu je namreč sprejel priziv, ki so ga proti odločitvi pristojnega tržaškega urada vložili predstavniki liste tržaških neodvisnežev in liste desničarske Fronte italijanske obnove. Dokončno pa je bila zavržena lista upokojencev.

RAZPIS MLADINSKEGA RISARSKEGA NATEČAJA

Pedagoški odsek SSS razpisuje Mladinski risarski natečaj za učence in dijake Tržaškega ozemlja. Sodelujejo lahko vsi učenci in dijaki slovenskih osnovnih in srednjih šol od 6. do 14. leta.

Poleg natečaja prireja Pedagoški odsek tudi razstavo sprejetih risb, plastičnih izdelkov in slik.

Učenci se lahko poslužujejo katere koli tehnike. Velikost risbe ne sme biti manjša od 20 x 30 cm in ne večja od 35 x 50 cm.

Risbe morajo biti proste in brez okvira. Risbe sprejemamo do 10. maja t. l. na sedežu SSS v ulici F. Filzi 8.

Učenec naj na hrbtini strani vsake risbe navede svoje ime in priimek, starost, razred, ime šole ter ime in priimek svojega učitelja ali profesorja.

Dela bo pregledala in izbrala komisija, ki ji bo predsedoval slikar Lojze Spacal.

Risbe, ki jih bo komisija ocenila za najboljše, bodo nagrajene s knjigami in publikacijami.

Pedagoški odsek SSS v Trstu

PRIJAVE VANONI

Rok za izpolnitev prijave Vanoni (o dohodkih) poteče letos v ponedeljek, 1. aprila. Oblastva so namreč upoštevala, da je 31. marca, ko bi moral poteči rok za prijavo, nedelja.

Iz Goriške

VOLILNO GIBANJE

Po goriških ulicah so razpostavljene običajne deske za volivne lepake. Večina pa stoji še praznih. Le tu pa tam je prilepljen v kakem kvadratu znak te ali one stranke. Volilnih proglašov in obljub pa še nismo brali po lepakih.

Vse kaže tako, kakor da je prav malo navdušenja in zanimanja za volitve. Stranke sklicujejo svoje somišljenike bolj na zaprte sestanke, kjer obravnavajo volivne programe.

Pokrajinsko vodstvo demokrščanske stranke je v listih razglasilo smernice za bodočo politiko večinske stranke. Za Goriško poudarja potrebo po večjem razmahu kmetijskega združništva in po bolj urejenem socialnem skrbstvu. V ostalem pa govori le na splošno. Niti z besedico se ne dotakne slovenske etnične skupine.

Večina goriških slovenskih volivcev se sprašuje, kako da ni prišlo tudi v Gorici do sporazuma med posameznimi skupinami, kot so ga v pravilnem političnem gledanju postavili rojaki na Tržaškem s Skup-

no slovensko listo. Dobro je vsem znano, da so se vršili poskusi za enoten nastop pri senatskih volitvah. Pri teh bi se namreč morali povezati po volilni geometriji goriški Slovenci s tržaškimi, medtem ko so za poslanske kolegije ločeni. Postavitev Skupne slovenske liste za senat — tudi brez izgleda na izvolitev enega senatorja — bi afirmirala navzočnost slovenskih volivcev kot samostojne skupine. Z njo bi morale druge stranke računati, vsaj za prihodnost, kot s celoto, ne pa kot z razbitimi koščki, ki so zadovoljni že samo z drobtinico z vladne mize. Naša razcepljenost je italijanskim — sodržavljanom le v posmeh; o nas sodijo kot o neuki čredi, ki jo ta ali oni samozvani »firer« vleče po svoji mili volji, kamor on hoče.

Ljudje se sprašujejo, ali moramo po stoletnih bojih za polne narodnostne pravice res ostati pri letu 1848, ko so voditelji šele izdelovali narodne programe in zbujali enotnost naroda.

STEVERJAN

To poletje bodo naša Brda osrečena s »cesto češenj in vina«. Turistična zveza za Gorico je že pripravila poseben načrt za to privlačnost nove vrste, ki naj privabi čimveč tujcev na naše gričke. »Cesta vina in češenj« je po zamisli pobudnikov tista, ki gre od pevmskega mosta skozi Pevmo, Oslavje v Steverjan in skozi Grojno spet proti Gorici. Otvoritev je bila sprva določena za cvetno nedeljo. Vse pa kaže, da ne bodo še do takrat češnje v polnem razcvetu in bo zato slovesnost preložena na naslednjo nedeljo 11. aprila.

V čem pa bo obstajala ta slovesnost, ki se bo začela ob enajstih dopoldne? Načrt je takle: pevci furlanskega pevskega zbora Seghizzi, oblečeni v stare ljudske noše, bodo šli v povorki od gostilne do gostilne vzdolž turistične ceste in bodo pred vsakim lokalom rajali in eno poskočno zapeli. Poseben avto z zvočnikom bo dirkal po cesti in opisoval lepote naših gričkov.

Nič ne rečemo, da se skuša vrednotiti tudi naša občina. Manjka pa eno, in sicer sodelovanje vseh, ki bi lahko pripomogli k uspehu, ne samo enega furlanskega zbora.

Beneška Slovenija - Hunalska dolina

Visok jubilej

V nedeljo je obhajal krški škof dr. Josip Srebrnič, naš goriški rojak, visoki jubilej 40-letnice škofovskega posvečenja.

Cepprav pastiruje msgr. Srebrnič že dolgo desetletja v staroslavni škofiji na otočku Krku in mu govoriča že uhaja na hrvaščino, se še vedno čuti Goričana, Solkanca, kjer je bil rojen pred 86 leti. Srebrničevo ime je tesno združeno s kulturnim življenjem goriških Slovencev pred prvo vojno. Po gimnaziji v Gorici in univerzi na Dunaju je postal profesor zgodovine na goriški gimnaziji. Kot mlademu profesorju je dožoreval duhovski poklic, ki ga je privedel od profesorske stolice v goriški bogoslovni do višje na ljubljanski univerzi in končno do škofijske, kot naslednik škofa Mahničarja. Posvečen je bil v ljubljanski stolnici.

Škof Srebrnič si je pridobil že kot univerzitetni profesor zgodovine široko razgledanost. Umel je v najtežjih časih izpeljati nauk: Cezarju, kar je njegovega, Bogu kar je božjega. O teh in podobnih zgodovinskih vprašanjih je pisal zajetne znanstvene razprave v Kat. obzornik in v Čas.

Na škofijskem mestu je postal pa pravi pastir svoje črede. Leta ga niso še upogonila, kot smo videli pred par leti na Sveti gori, kamor je prihitel ob mašniškem jubileju msgr. Filipiča. Rad prihaja v domače kraje. Danes smo pa z njim v duhu, vsi stari znanci in njegovi učenci, tam na Krku, kjer obhaja teže in veselje jubileja.

V nedeljo je škof Srebrnič daroval slovesno zahvalno mašo v svoji stolnici, obdan od številnih cerkvenih dostojanstvenikov. V imenu goriške škofije je prinesel pozdrave msgr. Velci. Tem pozdravom pridružujemo tudi mi svoje čestitke z željo, da bi naš rojak in škof zrl na obilne sadove svojega dela.

TARČET

V zadnji številki Novega lista smo brali, da so se začela zanimati oblastva za popravilo častitljivih starin v Landarski jami.

Starodavna jama

Sirši javnosti gotovo ni prav dobro poznana ta zanimiva zgodovinska in turistična privlačnost Beneške Slovenije. Zato ne bo nemara odveč, če kaj spregovorimo o jami in o skalni cerkvi sv. Janeza v »Čelè«. Če hočeš do nje, moraš iti čez most preko Nadiže v Tarčet, kjer je bila nekoč staroslavna »laštra« Landarske Banke; to je bilo samoupravno sodišče in velika županija vse landarske okolice. Iz Tarčeta kreneš v hrib do vasi Landar, ki stoji na krasnem 324 metrov visokem razglednem griču. Še deset minut pa prideš po ozki poti do strmih stopnic, ki vodijo v jamo nad globokim prepadom divjega hroudarnika. 150 stopnic z vegasto železno ograjo se vzpenja do jame z železnimi vrati. Pred vrati je v skalo vzdignjen »kropiunjak« z blagoslovljeno vodo. Stopiš v pol zidano, pol naravno lopo, nekaj nižje od cerkve. V skali je vrezana letnica 1007. Iz lope peljeta v jamno cerkev dva vhoda. Obokan predor vodi pod cerkvenimi tli v notranjost jame. Nekaj stopnic, in prideš v nekako prvo nadstropje, kjer je prava cerkev. Obsega srednji del jame in je dolga 16, široka 10, visoka pa 12 metrov. Vse je iz žive skale. Zidan je le prednji kos stene nad prepadom, nekaj prezbiterja v gotskem slogu in mala zakristija, ki ima tudi dve odprtini nad prepadom Bijača.

Poleg naravnega stebra, ki podpira strop lope, se opazijo še ostanki stare krušne peči in celo jama, v kateri so obdelavali žito za peko in kuho. Že to je dokaz, da so se semkaj zatekali Nadiški prebivalci že v najstarejših časih.

Iz starih dob

Legenda pripoveduje, da se je v jami skrivala slovanska kraljica Vida pred hunskim kraljem Atilo. Trdnjave ni mogel vzeti. Na strmi ozki stezi nad prepadom so branivci moža za možem strmoglavili v brezno. Pravzaprav sega starost jame še v prazgodovino. V čedajskem muzeju so hranili okostje jamskega medveda iz te naravne votline, ki sega več kot pol kilometra v temno osrčje zemlje.

Morda še več, a kdo si upa dalje preko neštetihih preduhov in jezerc. Dejstvo pa je, da so Slovenci že od langobardskih časov dalje iskali zavetja v Landarski jami. Morda je prav ona pomogla, da so se naši ljudje ondod ohranili.

Cerkev Janeza Krstnika je pa najstarejša v Nadiški dolini. Sega v dobo pokristjanjenja naših pradedov. Prvi zgodovinski dokument piše, da je italjski kralj Berengar podelil cerkvico in okolico že leta 888 puščavniku Felixu, ki je bil v njej pokopan. Cerkev pa je gotovo še starejša. Popravili so jo leta 1007, potem je v njej delal oltarje mojster Andrej iz Loke (von Lack), kakor se bere v gotskih črkah na kamniti plošči.

Do prve vojne so za veliko noč in za praznik Janeza Krstnika obhajali velike cerkvene shode, ki so k cerkvi v Jami privabili na stotine ljudi tudi iz Kobariškega kota.

Danes so ostali le spomini na tiste stare čase. Jama čaka še raziskovalcev, cerkev popravi, pa bo spet zaslovel sv. Janez v Celè a'i landarska jama kot za časov slovenske kraljice Vide.

SLENART

O šolah v naših krajih, zlasti v Podutanski dolini, se malo govori. Šole so pač take kot so; naša deca ne sliši v njih niti glasu materine besede, ne v otroških vrt-

(Konec na 9. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Umril je Bogomir Magajna

V sredo zjutraj je na Studencu v Ljubljani nenadno umrl znani slovenski pisatelj Bogomir Magajna. Zadel ga je srčna kap. Star je bil 59 let. Po poklicu je bil zdravnik-psihater. Doma pa je bil iz Gornjih Vrem pri Divači.

V mlajših letih je izpovedoval krščanski svetovni nazor in je bil eden izmed vodilnih sodelavcev revije »Mladika«, ki jo je izdajala Mohorjeva družba v Celju pod uredništvom Franc Saleškega Finčgarja. V »Mladiki« je objavil tudi svoje najboljše, gotovo pa najbolj priljubljeno delo, to je roman »Gornje mesto«, v katerem je opisal bohemsko življenje slovenskega medicinskega študenta v Zagrebu. Roman ima mnogo avtobiografskega, spisan pa je bil v liričnem impresionistično-simbolističnem slogu, v katerem je bilo še močno poznati Cankarjev vpliv, medtem ko sta bili značilni prvine Magajnovskega pisanja živahnost sloga in prisrčnost v slikanju človeških likov, zlasti žensk, ki so se mu navadno najbolj posrečile. Med njegova boljša dela lahko prištejemo tudi zbirko »Primorske novele«. Poleg tega je napisal še več drugih novelskih zbirk in povest »Graničarji«. Zadnja leta se je kot pisatelj le še bolj poredko oglašil. Zdelo se je, da se je v glavnem že izpisal.

Med njegovim predvojnim in povojnim ustvarjanjem je idejna ločnica, ker se je po vojni priključil marksističnemu idejnemu krogu, vendar pa njegova povojna dela dokazujejo, da ni nikoli docela asimilirala marksistične miselnosti in da je materialistični svetovni nazor hromil njegovo fan-

tazijo in lirični zanos. Tako se je zatekel v erotiko, v čemer pa je bil vedno manj izviren in se je monotonno ponavljal.

Nedvomno sta bili njegova notranja idejna neurejenost in površnost, poleg bohemskega načina njegovega življenja krivi, da se kot pisatelj ni razvil in dozorel tako, kot je obetal roman »Gornje mesto« in nekatere druge njegove povesti in novele iz prvega časa, ki smo jih z največjim veseljem prebirali.

Kot človek pa je bil Bogomir Magajna plemenit in srčno dober, zlasti tudi kot zdravnik, zato so ga imeli radi vsi, ki so ga poznali. Z njim je izgubila slovenska literatura talent, ki je postal na žalost nepopolno razvit, vendar pa izrazit.

—0—

A. SOLČENICIN IN NJEGOVO PRVO DELO

Iz dobro obveščenega vira se je zvedelo, da so odgovorni sovjetski krogi sporočili pisatelju Aleksandru Solčenicinu, avtorju povesti »En dan v življenju Ivana Denisoviča«, da mora popraviti svoje prvo gledališko delo, v katerem prikazuje življenje v koncentracijskem taborišču. Kot znano, si je pridobil Solčenicin velik sloves v svetu z omenjeno povestjo in z nekaterimi novelami, v katerih prav tako prikazuje vzdušje in okolje v času Stalinove strahovlade. Pred časom je predložil svojo dramo moskovskemu Sodobnemu gledališču. Zdaj so mu z višjega mesta sporočili, da je ni mogoče uprizoriti v sedanji obliki, ker baje s slabim okusom obravnava v njej kočljivo snov. Uprizorili pa bi jo, če bi jo Solčenicin popravil. Kot poročajo, je Solčenicin baje pristal na to.

UMRIL JE SKLADATELJ FREITAS BRANCO

V Lisboni je te dni umrl znani portugalski dirigent in skladatelj Freitas Branco. Star je bil 66 let. Najprej je bil inženir in šele leta 1924 se je odločil za študij glasbe. Udeležil se je glasbenih festivalov v mnogih državah. Leta 1943 se je preselil v London, kjer je vodil londonski simfonični orkester in orkester omrežja BBC. Vodil je tudi »Halle Orkester« v Manchesteru in portugalski državni simfonični orkester.

NAŠA ANKETA O TISKU

Danes objavljamo nov prispevek k naši anketi:

„Zakaj ne berejo slovensko?“

Sledil sem vsem člankom v N.L. o anketi »Zakaj ne berejo slovensko«. Pretežno so bili to članki starejših ljudi, ki so nedvomno bolj razgledani v današnjih kulturnih problemih kakor kak pripadnik mlajšega rodu. Kljub temu sem čutil potrebo, da bi v tej anketi spregovorila tudi mlajša generacija, ki je pri tem vprašanju morda še najbolj prizadeta. Starejši ljudje so živeli v času, ko je bilo med zamejskimi Slovenci več narodne zavesti in so jo tudi ohranili do danes. Po drugi svetovni vojni sta kulturno življenje in zanimanje na Tržaškem dosegli višek; nato pa je vedno bolj plahnelo. Sedaj večina Slovencev živi v nekakšni mlačnosti in brezbrzičnosti. V tem duhu raste mladi rod, ki se vedno bolj oddaljuje od slovenske tradicije in se nagiba k tuji kulturi, ki mu nudi več ugodnosti.

Slovenskega študenta zanima branje tako časopisov kakor knjig. K temu ga vzpodbuja šola, ki mu pokaže vrednost in lepote knjige. V knjigi najde tudi razvedrilo v prostem času in obenem korist. Toda slovenskih študentov na Tržaškem je zelo malo. Večina slovenske mladine sestavljajo delavci in vajenci. Ti so do štirinajstega leta obiskovali šolo in se učili predvsem strokovnih predmetov. Po nižjem izpitu so pretrgali vsako vez z njo. Prišli so v tuje okolje, v katerem niso imeli nobene možnosti, da bi izpopolnili svoje znanje materinščine. Branje jim je postala deveta briga. Kaj še, da bi si kupovali knjige. Denar so, ali dajali staršem ali pa ga hranili za »Lambretto«.

Podobno je z dekleti. Ko končajo strokovno ali nižjo šolo, si ne želijo drugega, kot da bi dobile

SE O TEMPLJIH V ABU SIMBELU

Iz Egipta so se vrnili pred nekaj dnevi inženir Osvaldo Giannetti ter kiparja Carlo Andrei in Nardo Dunchi. V Egiptu so si ob gornjem toku Nila ogledali templja v Abu Simbelu, ki bi ju bilo treba rešiti pred umetnim jezerom na Nilu. Preučili so, kako bi se dala templja s svojima skalnatima podstavkoma vred razrezati po metodi, po kateri razrežujejo sklade marmorja v Carrari. Ugotovili so, da bi bilo možno s to tehniko rešiti templja in ju prenesti na višji grič nad gladino umetnega jezera. Poslali so brzojavke organizaciji UNESCO, egiptovskemu predsedniku Naserju in italijanski vladi, v kateri so izrazili to svoje mišljenje in predlagali tako rešitev.

Vendar pa niti egiptovska vlada niti UNESCO doslej še nista odgovorila na njune predloge. Zato so omenjeni strokovnjaki iz Carrare brzojavili tudi švedskemu kralju, francoskemu ministru za kulturo Malrauxu in še nekaterim drugim političnim in diplomatskim osebnostim v svetu. V svoji brzojavki pravijo inženir Giannetti in omenjena kiparja, da so pripravljeni takoj prevzeti vodstvo del za razžaganje templjev in za njihovo ponovno sestavo na primernem kraju v Nilovi dolini. Mnenja so, da bi bilo možno to opraviti do 30. oktobra prihodnjega leta. Oba templja bi postavili v podobno okolje, v kakršnem sta zdaj. Ti trije Italijani trdijo, da bi lahko opravili to delo samo za 35 milijonov dolarjev, to je za polovico tiste vsote, kot jo je naračunal arhitekt Gazzola, ki je predložil italijanski uradni načrt za ohranitev templjev v Abu Simbelu. Seveda pa je tudi ta vsota še previsoka, ker je UNESCO zbral do zdaj samo 7,5 milijona dolarjev. Odločiti pa se bo treba do 31. marca, ker je to zadnji rok, ki so ga določili Egipčani. Takrat se bo torej izvedelo, kakšna bo usoda starodavnih templjev, pri čemer starodavne egiptovske kulture, ki so dejansko last vsega kulturnega človeštva.

JAZZ FESTIVAL V SANREMU

V Sanremu se je začel v soboto zvečer osmi mednarodni festival jazz glasbe. Udeležujeta se ga dva slovita ameriška orkestra, »Messangers« in »Cannoball«, ki prvič igrata pred italijanskim občinstvom. Prej ju je poznalo samo po ploščah. Kot solisti nastopajo tako imenovani »Poll Winners«, to je zmagovalci referendumov, ki jih prirejajo vsako leto največje svetovne revije za jazz glasbo. Festival je odprl orkester »Jazz messangers«. Vodi ga baterist Art Blakey, eden izmed pobudnikov tako imenovanega »hard bop«.

REVIJA »PREGLED«

Izšla je nova številka revije »Pregled«, za mesec marec. To revijo izdaja veleposlaništvo Zdrženih držav v Beogradu. Namen revije je obveščati jugoslovansko javnost o vseh, zlasti pa o kulturnih in gospodarskih straneh ameriškega življenja. Revija izhaja mesečno. Vsebinsko marčne številke je pestra, kot navadno, in tudi miselno bogata. Na naslovnem mestu prinaša revija esej »Meje možnosti«. V njem je prikazana panorama sodobnega ameriškega romana z določenega stališča, namreč kar zadeva junake ameriških romanov. Sledi esej o Williamu Faulknerju izpod peresa W. J. Watherbyja. Norman Smith piše o nedavno umrlem ameriškem pesniku Edwardu Estlinu Cummingsu. O enem izmed najboljših mladih ameriških romanopiscev, Johnu Updikenu, piše Richard W. Murphy. Tudi razni drugi članki v reviji se ukvarjajo s sodobno ameriško književnostjo in gledališčem. Izmed ostale vsebine naj navedemo še naslednje prispevke: »Boston«, mesto tradicije, literarne portrete ameriških znanstvenikov, politikov in arhitektov. Revija je bogato ilustrirana s fotografijami, ki bolj ali manj spadajo k člankom in jih napravljajo še zanimivejše in razumljivejše. Skoda le, da revija ne prinaša tudi člankov v slovenščini, glede na to, da je slovenščina srbohrvaščini enakopraven državni jezik v Jugoslaviji. Gotovo bi se potem še bolj približala slovenskim bralcem in se jim bolj priljubila, kar vsebinsko gotovo zasluži. Tako pa slovenskega bralca izredno moti fonetično pisanje ameriških imen, tako da šele s trudom razbere, za koga pravzaprav gre.

Revija izhaja na 64 straneh in je gotovo ena najlepših, če ne sploh najlepša revija, kar jih izhaja na tleh Jugoslavije.

»SPOMINI« ILIJA EHRENBURGA

Iz Moskve poročajo, da za sedaj ni misliti na nadaljnje objavljane spominov Ilije Ehrenburga v moskovskem literarnem mesečniku »Mir«. Pač pa v Moskvi napeto čakajo, če bosta zavzela Ilija Ehrenburg in Jevgenij Jevtušenko stališče do očitkov s strani vodstva partije.

Medtem so bila tudi v drugih delih Sovjetske zveze kulturnopolitična zborovanja pod vodstvom partijskih funkcionarjev. Jevtušenko pa je na veliko presenečenje odpovedal svoje potovanje v Italijo. Baje je nenadoma obolel, vendar prevladuje mnenje, da se je vklonil ideološkemu pritisku. V Moskvi so mu med drugim očitali, da je bil njegov nastop v tujih deželah lahkomišeln in da javnosti v kapitalističnih deželah ni prikazal resnične slike sovjetske stvarnosti.

GOSPODARSTVO

Nekatera vina so še sladka

Žal je takih vin mnogo preveč, saj so ponekod sladke cele kleti, drugod le posamezni sodi. Vzrok tega pojava je v tem, da ta vina jeseni niso dovolj povrela, ker gospodar na ta vina ni dovolj pazil in se je zanašal, da se bodo že sama uredila, kot so se druga leta.

Ta sladka vina bodo sedaj, spomladi ponovno začela vreti, brž ko bo toplota naravno ali umetno dovolj visoka, se pravi nad 15° C. Vina začnejo kipeti tudi sama od sebe, se pravi brez vsakega pripomočka, a prav je, da kipenje pospešimo, ker je le bolje, da so vina čimprej na mestu. Zato bomo morali vinom nekoliko pomagati: potrebno bo dogrevati kipelne prostore in dodati vinom umetnih kipelnih kvasnic.

Paziti moramo, da je v kipeh prostori — v kleti — toplota kolikor mogoče stalna (med 18 in 22° C). In to tudi ponoči. Zato ne bo šlo brez peči. Na toploto moramo paziti toliko časa, dokler vino popolnoma ne povre, ne izgubi vse sladkobe. Sladka vina začnejo kipeti, četudi jim ne dodamo kipelnih kvasnic. V vinu in zračni okoli sodov je vedno dovolj kipelnih kvasnic, ki pa so divje in žlahtne. Te kvasnice se razvijejo precej pozno in zato je bolje, da dodamo vinu umetnih žlahtnih kipelnih

kvasnic, ker jih lahko dodamo tudi precej zgodaj, preden bi vino samo od sebe začelo kipeti.

Umetne kvasnice dobimo v trgovini sozrazmerno zredčene ali pa še zgoščene v obliki plesni na podlagi agar-agar. Če so močno razredčene, jih premešamo z nekoliko vina in držimo en dan v posebni posodi, kjer se razmnožijo in tekočina začne kipeti. Seveda moramo skrbeti za primerno toploto, ki naj ne bo nižja od 18° C in ne višja od 22° C. Ko opazimo, da se tekočina (= vino z glivicami) nekoliko peni, zlijemo vse skupaj v sod k sladkemu vinu. Če pa so kipelne kvasnice zelo zgoščene in se nahajajo v preizkuševalnih steklenih cevkah-epruvetah, jim moramo najprej urediti kipelno matico. To napravimo iz svežega grozdja ali pa iz rozin. Paziti moramo, da niso rozine kisle, kar se spozna z njuhanjem, saj ima grozdni, rozinski ali vinski kis tak značilen vonj.

Kipelno matico pa napravimo tako, da rozine z lesenim tolkačem zdrobimo, nalijemo na vrh enako težo malo mlačne vode (20° C) in dvojno težo sladkega vina, ki naj kipi. Vso to brozgo s čisto roko dobro premešamo in zlijemo vanjo glivice iz steklene cevke, če pa so kvasnice še na agarju, stresemo v brozgo vso vsebino z agarjem vred. Vse to dobro premešamo in pustimo na posebnem prostoru skozi 24 ur. V tem času se bodo kvasnice razmnožile, nakar lahko vse skupaj zlijemo v sod k vinu, ki naj kipi. Če je več sodov sladkega vina, lahko pripravljene kipelne kvasnice razdelimo po posameznih sodih. V takih slučajih moramo pač kupiti več rozin. Za sod od 5 hl zadostuje 1/4 kg rozin.

Če bo toplota v kleti in tudi v sodu primerna (med 18 in 22° C), bo v 24 urah nastopilo v sodu ponovno vrenje, katerega moramo podpirati, dokler ni ves sladkor razkrojen. To traja lahko tudi mesec dni. Nato moramo s tem vinom tako ravnati kot z vsakim mladim vinom v jeseni.

Setev lucerne: med pšenico ali samo zase

Velika večina naših kmetovavcev seje lucerno ali večno deteljo (erba medica) med ozimno pšenico. Večkrat primešajo še travo, navadno angleško ljuljko.

Če izvedemo tako setev še tako pazljivo, posebno dobro ne more izpasti. Marsikatero seme detelje in trave niti ne pride v dotiko z zemljo, v kateri bi moralo pogoniti svoje koreninice. Zato taka semena — čeprav bi izklila — so izgubljena in setev ostane redka. Kdor hoče imeti od setve detelje med ozimno pšenico vsaj delen uspeh, mora ravnati takole:

Setev se mora izvršiti dovolj zgodaj, ko je žito še prav nizko, preden se začne stebiliti. Neposredno pred setvijo moramo žito prevleči z brano ali z železnimi grabljami vsaj goli prostor med žitnimi vrstami. (Predpostavljamo, da se je izvršila žitna setev s sejalko, ker med na široko sejano žito sploh ni mogoče v redu sejati ne detelje in ne trave). Ko je pas med žitnimi vrstami nekoliko zrahljan, vsejemo deteljo in travo, nato pa z lopato setev nekoliko potlačimo.

Umljivo je, da ostane še tako skrbno opravljena setev med ozimno pšenico le šibka, ker zemlja ni tako rodovitna, da bi mogla rediti obojno, žito in krmsko setev: oboje hira vsaj do žetve.

Kdor hoče imeti danes močno deteljišče, ne seje detelje med ozimno žito, marveč samo zase. Le tako dobi povsod enako gosto posejano sklenjeno deteljišče. Isto velja za sejanje vsake krmske mešanice, to je detelje in trav. Posebno danes, ko mnogi opuščajo obdelovanje ornih njiv in jih želijo spremeniti v stalne senožeti, morajo te stalne senožeti biti urejene z vso skrbnostjo: Zemljišče mora biti preorano in pognojeno, kot za druge kulture, potem pa posejano z ustrezno količino semen in končno prevaljano z valjarjem, ki naj pritisne vsejano seme v zemljo. Med take čiste setve vsejemo navadno nekoliko ovsa, ki ima nalogo zaščititi nežne, komaj vzklile bilke. Na površino ene njive vsejemo navadno 10 kg ovsa kot zaščitno setev.

Le tako izvršene setve detelje dajo lepa in donosna deteljišča.

Od zime povzročena škoda

Tudi sedaj še ne moremo popolnoma preceniti od dolgotrajnega mraza povzročene škode, ker je razvoj pomladi počasen. A škoda bo znatno bolj občutna, kot se je prej mislilo.

Mnogi so morali preorati ozimno žito, ker je ostalo zelo redko. Pšenični pridelek bo torej v naših krajih pičel. Mnogi, posebno goriški Brici so sadili deloma že novembra, več pa decembra, zgodnji grah, ki se je skoraj ves izgubil. V obeh slučajih je izgubljeno seme in delo. Žal velja isto skoraj za vso povrtnino.

Sodeč po stanju sadnega drevja je največ škode na breskvah, ki bodo letos redke. V naših krajih še niso toliko trpele kot v okolici Verone in Ferrare, kjer so na nekaterih področjih drevesa kar počrnela, les pa se je razpokal.

Velika škoda je na ozimnih travnih detelinah, ki so se deloma izgubile, v splošnem pa so zelo redke. Ta škoda je tem večja, ker je letos posebno občutno pomanjkanje sena in druge živalske krme. (V Jugoslaviji so plačevali seno tudi po 50 din za kg).

Ogromna škoda pa je nastala, ker ni bilo mogoče izvršiti raznih opravil, ki bi morala biti že davno izvršena n. pr. saditev krompirja in sploh pomladansko obdelovanje njiv in vrtov. Tudi sedaj je marsikje zemlja še zelo mrzla.

Da, kmetu pa res ni lahko: strahoviti lanski suši je sledila letošnja dolgotrajna zima in izgledi za letošnje leto so zaenkrat zelo slabi.

K D O bo nabral največ točk?

4. ugankarski natečaj 'NOVEGA LISTA' z nagradami

101. Z rilcem rije, z repkom gradi. 102. Pojem, kar mi dajo jesti, bojim se piti, ker pijača me umori. 103. Jaz nosim svojega gospodarja, gospodar pa mene. 104. Kaj teče brez nog? 105. Voda ogenj pogasi, mene pa še bolj razgreje. 106. Kaj gre za vsakim, koder gre, vendar le pri luči. 107. Na katero oko se ne vidi? 108. Vsak dan grem ven, pa sem vendar zmeraj v hiši. 109. Kdo ne hodi za nosom? 110. Katero zelišče tudi slep človek spozna? 111. Slepce vidi zajca. Kaj je to? 112. Kdo brez nog gor in dol hodi? 113. Katere glave brez možgan ljudje na sebi nosijo?	114. Kateri ljudje žive ob sami vodi? 115. Če bolj pleše, bolj je debelo. 116. Sonce ga kuha, roka ga trga, noga ga tlači, usta uživajo. Kaj je to? 117. Moja luč prinese spanje. 118. Če ima vodo, pije vino; če nima vina, pije vodo. 119. Več ko jih ima sir, lažji je. 120. Katero uho ne sliši? 121. Z dvema očesoma in dvema prstoma vse param in krajšam. 122. Glave nimam, lase imam. Trebuha nimam, hrbet imam. Prstov nimam, roke imam. 123. Oči imam — ne vidim, ušesa imam — ne slišim, usta imam — ne govorim. Kdo sem? 124. S čim se začne noč in konča dan? 125. Jaz nisem, ti nisi, skupaj sva pa le.

(Konec prihodnjic)

V vrtincu

R. B.

S to žensko torbico je Divna poiskala hišo trgovca Otmarja. Na pragu jo je sprejel sluga in se ji je globoko priklanjal. Ploha turških besed se je usula iz njega, od česar pa ni Divna nič razumela in mu je izročila list s svojim imenom. Spremil jo je v sijajno sprejemnico ter ji namignil, naj čaka. Divna je bila nekoliko razburjena. Tipala je svojo torbico in poslušala, ali deluje sprejemnik.

Čez nekaj minut se je prikazal Otmar, postaven možak s širokimi pleči. Z umerjenimi koraki je šel proti obiskovavki in jo je začuden gledal z rjavimi očmi. »Vendar, Alah bodi zahvaljen,« je vzkliknil, ko je bil že blizu. »Slišal sem, da ste tukaj. Vsaj vam se je torej posrečilo zbežati.«

Divna je pritisnila na skriti gumb pri mikrofoni. »Bog bodi zahvaljen,« je odgovorila, »nisem bila v vili, ko so prijeli moža. Prijatelji so me opozorili in sem pravočasno zbežala. Prišla sem, da vas posvarim.«

Otmar se je zarežal: »Ha, ha, tista policija je že bila pri meni. Našla pa ni, kot je črna za nohtom. Ibrahim, pri katerem ste bili vi že prej, me je posvaril in vse nevarno blago sem še o pravem času pospravil.«

»Upajmo, da je blago na varnem, kamor ste ga spravili?«

»O, da — popolnoma.«

»Oddajnika tudi niso odkrili?«

»Ne, sicer pa ni v tej hiši, drugače bi že bilo po meni. Samo to bi rad vedel, kdo je obesil moje ime policiji na nos. Kar na kose bi ga razcefral.«

»Morda Komi,« je pogumno udarila Divna.

»Komi? Kako neki?« se je začudil Otmar. »Saj so ga včeraj aretirali v Tujskem klubu. Bržkone ga je policija naredila zelo mehkega...«

Otmar je divje izbruhnil: »Komi aretiran? Tega pa nisem vedel. Ali mislite, da je on... Ne, ne, tudi če bi ga razpeli na natezalnico!«

»Vsekakor imajo bolj ostre navade,« je pojasnila Divna, »lahko bi si mislila...«

»Ah — kar vi mislite!«

»Oddajnik je še na mestu.«

»Seveda!«

»Potem pa vam priporočam, da takoj obvestite šefa.«

»Bom, proti večeru. Podnevi sedi v vrtni vili pri oddajniku moj sin.«

»Je tista vila prazna? Menim namreč — če bi mogla tam prenočevati. V hotelu je prenevarno in predrago. Tu mi bo morala pomagati organizacija.«

»Hm — vilo bi vam lahko prepustil. Še prav bi prišlo — znate ravhati z radijskim aparatom?«

»Znam, saj sem morala dostikrat pomagati možu.«

»Kar v redu. Ukazal bom, naj vam pripravijo prostor. Jutri se že lahko vselite. Eno si pa morate zapomniti: poznajo me pod imenom Selim.«

»Si bom zapomnila. Se ne nahaja morda tudi Brand tukaj?«

»Ne več. Včeraj je odletel.«

Divna je speljala govorico še na druge člane tolpe ter je marsikaj izvržala iz nič slutečega Turčina.

Zvedela je celo, kam je skril opij in druga mamila. Na policijskem ravnateljstvu so takoj razvili trak s posnetim razgovorom.

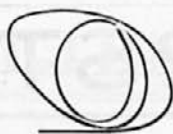
Samo je dregnil nadzornika: »Vidite — pravzaprav sami slišite.«

Nadzornik je prikimal: »Priznam, da ste imeli prav. Za zdaj bomo počakali do jutri zjutraj, ko bomo Otmarja zasačili z gospo pri oddajniku.« Po telefonu je dal ukaz, naj opazujejo trgovčev vilo.

Prišlo pa je drugače, kot so pričakovali.

Naslednji dan sta si Samo in Divna ogledovala do mraka mestne zanimivosti. Ob petih bi se morala Divna zglasiti pri Otmarju, da jo odpelje v vrtno vilo. Že ob štirih je zazvonil telefon: »Halo, Otmar?«

26.

»Da!«

»Nadzorujete vaš telefon?«

»Bržkone. Zato previdno! Kdo govori?«

»M 3.«

»Izključeno... Vi ste...«

»Nič izključeno. Vse vam bom pojasnil, toda ne po telefonu. Čez deset minut vas bom čakal pri „Minaretu“.«

To je bilo dogovorjeno ime za nočni lokal, kjer so se zbirali člani mednarodne tolpe. Prostor je imel dva tajna izhoda in skrito pritličje.

Ko je Otmar stopil v prvo sobo, je od začudenja odprl usta. Pred njim je res sedel — Komi. Na sebi je imel belo haljo kot kak zdravniški sluga. Debele ustnice so se nekam debelo režale.

»Komi — vi,« se je vrgel Otmar na stol nasproti njemu. »Saj sem vendar slišal, da so vas zgrabili.«

»Saj so me tudi,« si je šel z roko preko čela. »Ni mi pa bilo kar nič všeč in sem se zato zopet spravil ven.« Pripovedoval je, kako se mu je to posrečilo. Ni pobegnil iz celice, to je bilo nemogoče. Začel se je hliniti kot norec, da so ga prepeljali v policijsko bolnišnico. Tam je na stranišču pobil na tla nekega strežnika in se je preoblekel v njegovo haljo ter je po stranskem hodniku smuknil na dvorišče. Tam so pravkar razkladali meso iz tovornjaka. Skril se je med zaboje na njem in prišel neopažen skozi glavna vrata jetnišnice. Spotoma je od zadaj skočil iz avta.

»To je bilo vse,« je škrtnil jezno. »Toda zdaj pride najvažnejše — Skrinjarjeva žena je izdajavka!«

Otmar se je zdrznil: »Kaj pravite?«

»Ko so me aretirali, je sedela mirno pri mizi s tistim, no — Radičem. Ko me je ugledala, mi je njen boječi pogled povedal vse. Je bila policija tudi že pri vas?«

»Da, toda...«

»Kaj, toda...«

»Pri meni ni nič opravila, ker me je Ibrahim prej posvaril. Njega je pa opozorila prav Skrinjarjeva gospa. Zato vam torej ne morem verjeti...«

(Dalje)

V slabe pol ure smo bili v Dachauu. To je v bistvu še vedno vas, čeprav ima precej tisoč prebivavcev. Hiše so raztresene, nekdanje kmečke stavbe, kolikor so še ostale, se izgubljajo med vrstami delavskih hiš in običajnimi stanovanjskimi kasarnami, kot jih najdemo v bližini velemest. Vse napravlja vtis nekake neurejenosti, kot da grade brez vsakega regulacijskega načrta, kjer pač kdo najde prostor. Nikjer ni pravega središča. Majhna župna cerkev z nizkim zvonikom se kar izgublja med novimi stavbami in se zdi še bolj skromna, kot je v resnici. Ob pogledu nanjo mi pride na misel, kaj se je dogajalo v duši župnika, ko je stalo na ozemlju njegove župnije taborišče z nekaj deset tisoči internirancev, od katerih jih je vsaj nekaj deset dni dnevno umrlo bolj ali manj nenaravne smrti in odšlo v večnost brez verske tolažbe in brez blagoslova. Opažoval je lahko le dim, ki se je dvigal iz krematorija. Medlo se spominjam, da se je pojavila pred leti v nemškem tisku nekaka »afera« dachauskega župnika, a ne morem se več spomniti, za kaj je šlo. Vsekakor je bilo v zvezi s taboriščem.

V neprijazni postajni restavraciji sedijo mešane družbe in pijejo iz velikih »kriglov« pivo. Zdi se, da se jim nikamor ne mudi. Ženske imajo na glavah neizogibni zeleni klobuk, kar jih napravlja starejše in grše, kakor so v resnici. Mize pa so samo ob stenah, sredi sobe so postavljeni majhni pulti, da lah-

Svidenje z Dachauom

E. Z.

2.

ko človek popije pivo ali kavo kar stoji. Pri eni izmed miz se trije moški in ženska srednjih let precej ostro prepirajo o Hitlerju, a delno zaradi oddaljenosti, delno zaradi narečja ne morem razumeti, za kaj gre. Nihče se ne briga za njihovo prerekanje.

Ne več mlada in precej obilna natakara mi servira veliko skodelico črne kave, ki pa je skoro brez okusa. Pravzaprav si jo moram sam odnesti od točajne mize do pulta, ker se ne gane od svojih naprav. Je še ena, a samo pomiva posodo. Tako je tudi v Münchenu. S prijazno mislijo se spomnim ljubeznivih, vljudnih in lepo oblečenih avstrijskih natakari in koketnih ročnih tržaških »banconier«.

Pred postajo čakajo kaki trije avtobusi. Star Romun, ki pa dovršeno obvlada bavarsko narečje, mi pove, kateri pelje do taborišča. V meni takoj ugame nekdanjega taboriščnika. Hoče vedeti, odkod sem.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Tekmovavci iz 12 držav na Bloudkovi velikanki v Planici

Nemec Bockeloh prvi na 130-metrski skakalnici

»Planica, zibelka smučarskih poletov, zopet pričakuje svoje goste: drzne skakavce iz dvanajstih držav, ki bodo poleteli preko Bloudkove velikanke, in desettisoče gledavcev, ki bodo uživali ob pogledu na vrhunske športne dosežke in na čudovito planiško dolino.« Tako je pozdravil vse skakavce, goste, kakor tudi vse predstavnike tiska, radia in televizije dr. Danilo Dougan, predsednik organizacijskega komiteja Planice. In res se je več kot 40.000 ljudi, ki so prišli s posebnimi vlaki, avtobusi in zasebnimi avtomobili, vse tri dni zgrinjalo okoli velike planiške skakalnice, kjer so bila zanimiva in hkrati važna tekmovanja v smučskih poletih. Vse je bilo urejeno tako, da bi prisotni ne pozabili lepote planiške doline, ko je sonce obžarjalo Ponce in so se njegovi žarki odbijali v nešteti snežnih kristalih. Kdo bi si bil mislil, da se bo v Planici zbralo toliko ljudi. Planica je bil nekoč čisto zapuščen kraj. Skalnati Cipernik in vrsta gorskih grebenov do Mojstrovke ter težko dostopnega Jalovca, na drugi strani pa pozno v leto zasnežene Ponce so bile meje doline Planice. Po Gornjesavski dolini je sicer že od leta 1870 tekla jeklena kača, toda vlak se ni ustavljal pred Planico. Zato so bili redki tisti, ki so obiskovali našo najlepšo alpsko dolino, ki je pozneje s skakalnico velikanko zaslovela v širšem svetu. Ko se je končala prva svetovna vojna, so Rateče postale obmejna vas z lastno železniško postajo. S snežno odejo prekrito Planico je iz leta v leto obiskovalo čedalje več ljubiteljev belega športa. Počasi se je začelo razvijati športno tekmovanje, posebno še med skakavci, ki so vsako sezono postavljali nove viške. Leta 1921 je Pogačar skočil v Bohinju 9 m daleč, Šubert je leto kasneje skočil 14,5 m in nato so prišli drugi skakavci s svojimi viški: Pogačar (25 m), Ojci (28,5), Šramel (36), Janša (38), ponovno Šramel (42), Palme (51 m, bilo je leta 1933), Novšak (37), Šramel, ponovno (72) in še enkrat Novšak (89,5). Eilo je to leta 1936. Po drugi svetovni vojni sta leta 1950 skočila v Planici 114 m daleč, Finžgar je leta 1952 dosegel v Oberstdorfu še večji uspeh, in sicer 124 m. Šlibar pa je skočil 141 m in s tem postal tudi svetovni rekorder. Ti so bili najboljši Slovenci, toda kdo se je odlikoval v svetu in držal svetovne viške? Prvi rekorder je bil Norvežan Norheim, ki je leta 1868 skočil 19 m daleč. Norvežani so trdno držali svetovne viške do leta 1934. Ti so bili: Hernnstveit (23 m), Nilson (32,5 m), Trandberg (35,5 m), Gjestavng (41 m), Hansen (45 m), Hangen (46,3 m), Amundsen (54 m), Hall (49,8 m) in Ruud (92 m). Leta 1935 je Poljak Maruszars skočil 97 m, toda prvi, ki je prekoračil 100 m je bil Avstrijec Bradl (101,5 in 107 m). Opogumili so se tudi Nemci (Gehring: 118 m) in Švicarji (Tschannen: 120 m), toda višek se je nato spet vrnil v Avstrijo (Gatschnig: 124 m). Istega leta, bilo je 1950, sta Šved Netzel (135,5) in Nemec Weiler (127) postala svetovna rekorderja. Deset let (višek je leta 1951 osvojil Finec Luiro: 139 m), je minilo, ko so Jugoslovani prišli do prvega mesta s Šlibarjem, čigar višek je Lesser leto dni kasneje izenačil. Višek Šlibarja (141 m) velja še dandanes za najdaljši skok v svetu sploh.

Toda vrnimo se k našim tekmovavcem iz Planice 1963. Kot smo že prej omenili, se je tu zbrala najboljša svetovna elita. Poleg Jugoslavije so skakali še predstavniki Sovjetske zveze, Norveške, obbeh Nemčij, Švedske, Avstrije, Finske, Italije, Madžarske, Poljske in Češkoslovaške. Od vrhunskih tekmovavcev niso nastopili poškodovani Rus Kamenski, Norvežan Engan in njegov sorojak Yggseth. Klju ostri konkurenci so bili Nemci glavni favoriti za končno zmago. Vzhodni Nemčija je poslala v Planico svetovno znanega Recknagla, svetovnega rekorderja Lesserja, Kürtha, Klemna in letos odličnega Bockeloha, ki je že večkrat premagal Recknagla. Najnevarnejša sta bila Klemm, ki je pred 14. dnevi ogrožal Recknagla državno prvenstvo, in že omenjeni Bockeloh. Zahodni Nemci so pa vrgli v boj Thoma, Bolkarta in Happleja.

Pričetek skokov je bil v petek, 22. marca, in prvi je skočil Avstrijec Lichtenegger, in sicer 86 metrov. Čez 100 m je prvi poletel mladi ruski skakavec Palčevski (101 m), kmalu za njim pa je le-

po pristal na 102 m Nemec Lesser. Veliko odobravanje je žel Avstrijec Schiffner, ko je poletel 108 m daleč. V drugi seriji prvega dneva je najdaljši skok dosegel Nemec Kürth, in sicer 109 m, za njim so se uvrstili Norvežan Brandtzaeg (108) ter Nemca Bockeloh (107) in Recknagel (102). V tretji seriji je Nemec Bockeloh podaljšal rekord skokov na 111 m, drugi je bil Thoma (109), tretji pa Kürth. Po prvem dnevu tekem (izide niso šle za končno oceno) je bil prvi Norvežan Brandtzaeg (249,5 točke), drugi je bil Kürth (228,3), tretji Recknagel (222,3) in četrty Bockeloh (221 m). Najdaljši skok dneva je dosegel prav Brandtzaeg (120 m), čeprav je bil Recknagel skočil 113 metrov. Obe razdalji sta bili doseženi v prvi seriji.

V soboto so tekmovavci zopet skakali in v prvi seriji skokov je dosegel najdaljšo razdaljo Italijan Aimoni (107 m) pred Kürthom (105 m) in Recknaglom (103 m). V drugi seriji skokov so najdaljše skoke zabeležili Zahodni Nemec Ihle (120 m), Finec Tirkkonen (119 m) in vzhodni Nemec Bockeloh (117 m). Po izidih drugega dneva je bil v vodstvu Nemec Bockeloh (99,117 in 106 m); nabral je 227,9 točke. Sledita Nemca Kürth (105, 110 in 107 m), 223,6 točke ter Recknagel (103, 101 in 101 m), ki je nabral samo 215,2 točke. Četrty je bil Klemm in peti Brandtzaeg. Ihle, ki je skočil 101, 120 in 115 m je nabral 195,5 točke in se uvrstil šele na 10. mesto zaradi slabega slega.

V nedeljo so bile odločilne tekme. Najdaljši skok je dosegel prav Nemec Bockeloh: 121 metrov. V drugih skokih je dosegel razdaljo 113 in 110 m. Tudi Klemm je presenetil, ko je skočil 111 metrov. Končno zmago pa je osvojil Bockeloh, ki je nabral 463,6 točke. Drugi je bil sorojak Klemm (435 točk), tretji Kürth (430,8), četrty pa znanj Recknagel (432,4). Vzhodni Nemci so tako želi popoln uspeh, saj so se uvrstili na prva štiri mesta in tako osvojili Bloudkovo trofejo. Poleg tega sta se uvrstila na 10. oziroma 13. mesto še brata Lesser. Najboljši Norvežan je bil Brandtzaeg, ki je osvojil peto mesto (407,8). Najboljši Poljak je bil Przybilo, 6. (395,1), najboljši Rus Palčevski, 7. (393,3) in najboljši zahodni Nemec Thoma, ki je zasedel osmo mesto (393). Najboljši Šved je bil Karlsson (13.), najboljši Finec Tirkkonen (14.), najboljši Italijan Aimoni (15.), najboljši Avstrijec Golsen (18.), najboljši Jugoslovian je bil Pečar, ki se je uvrstil na 21. mesto.

Najdaljši skok leta 1963 je postavil Nemec Bockeloh (121 m) in tako od daleč ogrozil višek, ki

ga drži Recknagel s skokom 127 m. Višek Planice ni bil nikdar v nevarnosti, ker so strokovnjaki skrajšali zalet zaradi vetra, ki je bil zelo nevaren za tekmovavce, če bi se ti spuščali z najvišje startne točke. Toda tako gledavci kot tekmovavci so bili vseeno zadovoljni. Pozdravili so se: »Nasvidenje prihodnje leto!«

d. t.

Beneška Slovenija

(Nadaljevanje s 5. strani)

cih, ne v osnovnih šolah. Zdaj bomo pa dobili kar srednjo šolo, vsaj tako se govori.

Županstvu v Grmeku in Šentlenartu sta se menda že dogovorili, da se bosta potegovali za ustanovitev skupne srednje šole. Po novem šolskem zakonu bo uvedena s prihodnjim šolskim letom enotna in obvezna nižja srednja šola. Ustanovi se pa lahko izven večjih središč tudi v krajih, ki imajo najmanj 3000 prebivalcev. Če se obe občini združita v tej nameri, bo številno prebivalcev zadostovalo za novo šolo.

DREKA

Našemu sovaščanu Karlu Trinku se je pripetila prejšnji teden prav huda nesreča. Pobil se je namreč po nesreči prav do smrti. Oseminpetdesetletni možak je prebival že dalj časa v Čedadu. Ko je šel tisti dan po stopnicah svojega stanovanja, se mu je spodrsnilo, da je zletel navzdol in se udaril v lobanjo ob neki oster rob. Ponesrečenca so brž prepeljali v bolnišnico, kjer so upali, da ga še spravijo k sebi. Vsa zdravniška pomoč je pa bila zaman. Nesrečnež je v par dneh izdihnil. Naj počiva v miru!

CEPLETIŠČE

Kako nevsakdanji vzroki imajo za posledico tudi smrt, se je pokazalo pred dnevi v naši vasi. Gospodinja Tona Pelina je obrezovala trte na latniku. Ko je stala na lestvi, se ji je nenadoma zavrtelo in je padla tri metre globoko na tla. Pri padcu se je močno poškodovala na hrbtenici. Ko so jo pripeljali v bolnišnico, so zdravniki takoj obupali nad njeno rešitvijo. Revica je res kmalu nato umrla v hudih mukah.

ŽENA IN DOM

SPANJE

Utrujenost uničuje mladost in lepoto. Pri ženskah povzroča utrujenost številne gube ob nosnicah in ustnih kotih, nagibanjenje kože, kolobarje pod očmi in tudi pogled postane bolj mrtev. Najboljši način za preprečevanje vsega tega je tako imenovani »beauty-sleep«, lepoto spanje, ki je tako vseh posebno angleškim ženskam in ki obstoji v enournem počitku po kosilu. Ne gre za trdno spanje, ampak samo za rahlo dremanje in čimvečjo sproščenost. Tudi najbolj delovna gospodinja ne bi smela smatrati takega počitka za znak lenobe, ker je zelo potreben, posebno po težkem jutranjem delu.

Spanje je dragocen varuh lepote, zato mu mora biti posvečenih vsaj 8 ur dnevno; osebe s slabimi živci pa ne bi smele spati manj kot 9 ur dnevno. Znano je, da po predolgem spanju postane glava utrujena in težka, tako da ni sposobna za zahtevnejše delo. Kadar se zjutraj prebujamo, moramo zapustiti čimprej posteljo, da izkoristimo dragocene jutranje ure.

Spalni sobi moramo tudi polagati določeno pažnjo in vedeti moramo, da je tu svež zrak neobhodno potreben. Pri popolnoma zaprtih oknih je v eni uri dober zrak že ves uporabljen in smo

primorani potemtakem vdihavati ogljikov dvokis. Naslednje jutro se zato zbudimo s težko glavo in ne popolnoma spočiti. Zato skušajmo spati tudi v zimskem času, če že ne z odprtim oknom, vsaj tako, da prihaja v spalno sobo vsaj nekoliko svežega zraka.

Spalne sobe ni treba ogrevati, le ob zelo hudem mrazu jo lahko nekoliko segrejemo. Tudi med dnevom morajo biti okna nekaj ur odprta.

Posteljno perilo zahteva tudi snaženje in zračenje. Postelja ne sme biti pretopla, ker je znojenje ponoči nezdravo. Odeje morajo biti take, da propuščajo zrak. Najboljše so lahke odeje iz čiste volne. Ponoči ne smemo nikoli spati v istem perilu, ki smo ga nosili čez dan.

Izogibajmo se previsokih blazin, ker te pomagajo pri nastanku dvojne brade.

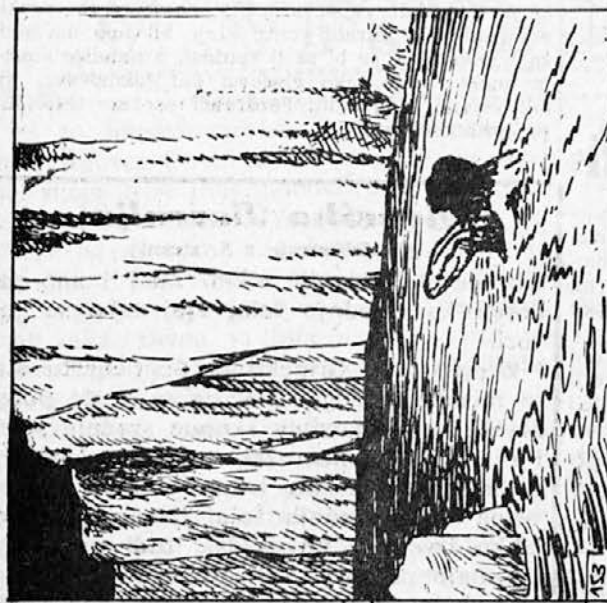
Kdor zvečer ne more zaspati, naj večerja vsaj tri ure prej, preden gre v posteljo in naj ne užije težko prebavljive hrane, kot so meso, močnate jedi, jajca. Izogiba naj se tudi kave in čaja. Pri premaganju nespečnosti je najbolj zdrav poluren ali enournen sprehod. Tudi globoko dihanje in mehnično štetje nam pomagata, da prej zaspiamo.

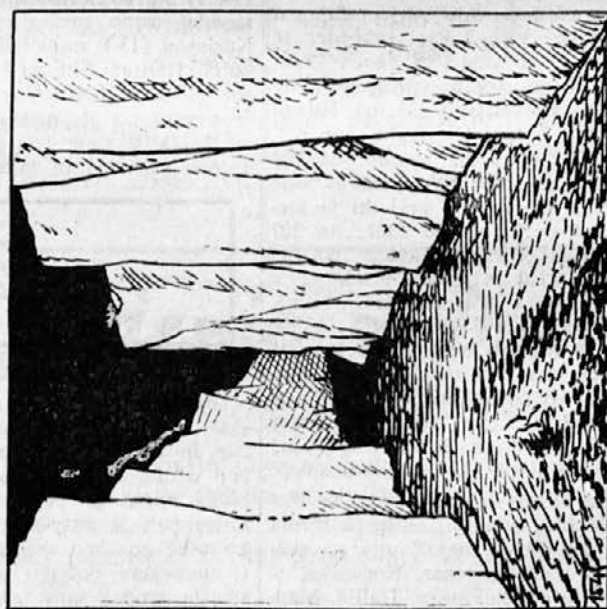
151. »Alala! Če umremo, pač umremo! Pa imaš ti morda boljši načrt?« je povprašal Mavgli. Kaja je premišljevala, dolgo, dolgo je bila povsem negibna. Potem se je zganila. »Pojdiva k reki! Pokazala ti bom, kako se boš ubranil dolov!« Pognala se je proti glavnemu rokavu reke in se spustila v vodo. Mavgli se ni obotavljal in je skočil za njo.

152. Objel je kačo okrog vratu, pritisnil desno roko k njenemu trupu in iztegnil nogo. Potem je Kaja splavala proti toku tako spretno in hitro, kakor je znala samo ona. Tako sta kimalu priplavalva v sotesko, ki so jo stiskale visoke marmorne pečine. Mavgli se ni plašil čeri in vrtincev. Končno se je Kaja ustavila ob majhni čeri.

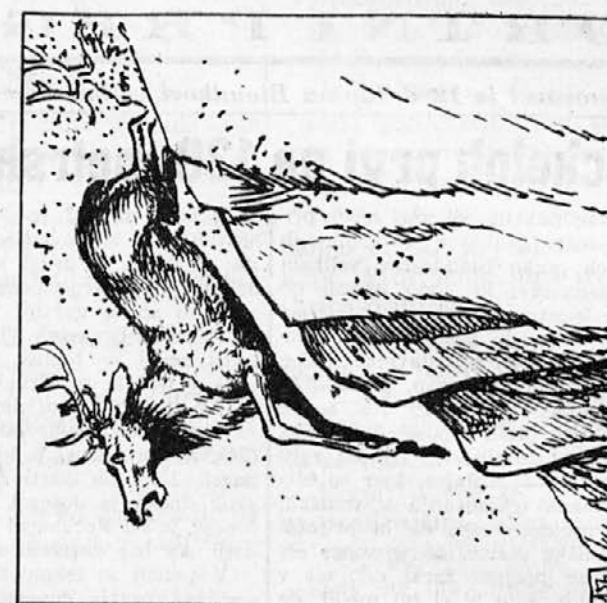
153. Deček je zavohal nenavaden, neprijeten vonj. »To je kraj smrti,« je rekel. »Zakaj si me pripeljala sem?« Kaja je modrovala: »Sion se ne umakne nikoli, toda oba skupaj se skrijeta pred doli. Pred kom pa se umakne mali narod pečin? Povej mi, človeček, kdo je gospodar tega kraja?« Mavgli se je nehote prestrašil: »Pojdiva proč, Kaja!«

154. Da, v teh pečinah so domovale divje črne indijske čebele in temu kraju so se na milje daleč izogibale vse živali v džungli. Narod pečin pa je prebival tukaj že dolga stoletja. Beli marmor je bil že ves prevlečen s težkim satovjem, ki je segalo daleč v notranjost skalnih votlin. Čebele pa so se v gostih trumah obešale na skalovje.

155. Kaja je v varnem zavetju reke tiho plavala naprej do prda na koncu soteske. »Poglej, Mavgli, tukaj so žrte letošnjega ubijanja.« Res se je na produ belilo nekaj okostij jelenov in bivolov. »Prekorajili so mejo soteske, ker niso poznali naroda pečin. Čebele so jih usmrtille. Sedaj pa spijo in za nju še ni varnosti do zore.«

156. Potem mu je kača povedala staro zgodbo: »Nekoč je mlad, močan jelen prignal svojo čredo do roba soteske. Toda nihče od njih ni padel živ v reko, le jelen vodnik se je rešil, ker je skočil prvi.«

Za
naše
najmlajše

27

NOVA ZEMELJA
ANDZUHK
RIŠE: MIKI
MUSTER